

Цифрове кураторство: можливості та виклики для бібліотек України

Ярошенко Тетяна,
НаУКМА
4 жовтня 2024

Бібліотеки - центри цифрового контенту та послуг

- Оцифровування власних документів
- Створення
  - баз даних та баз знань, в т.ч. е-каталогів
  - інституційних репозитаріїв
  - електронних бібліотек
- Надання доступу до мережевих ресурсів
- Трансформація наукових журналів у видання відкритого доступу
- Тренінги та консультації
- Відповідні знання, вміння, адвокація

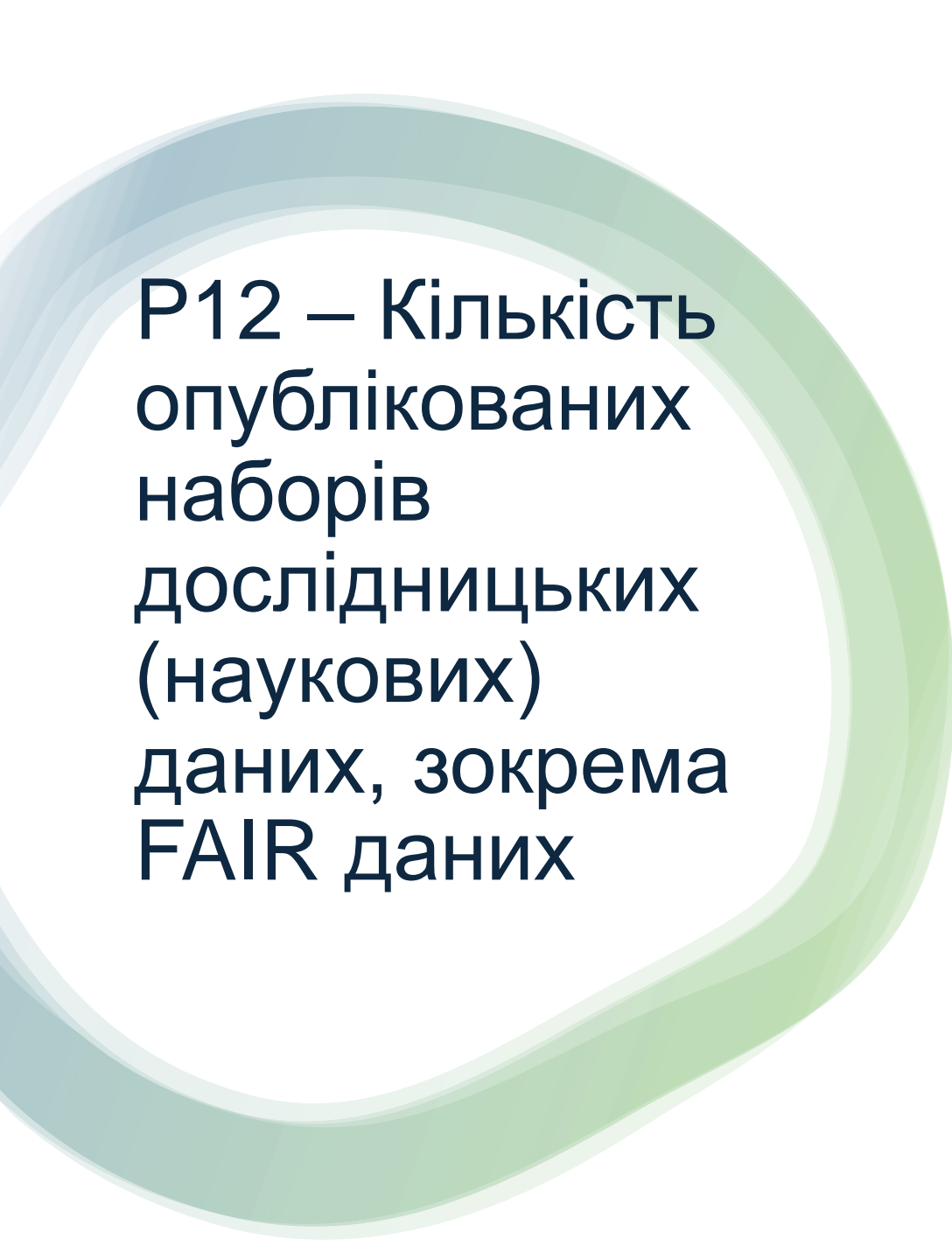

**Університетські
бібліотеки –
драйвери
просування ідей
відкритого
доступу та
відкритої науки**

ЧОМУ?

- Національний план відкритої науки України (КМУ, 2022)
- Законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених» (Проект Закону України, 2023)
- Ініціатива «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2023-2025 роках,
- Методика державної атестації наукових установ та університетів в частині провадження наукової діяльності
- Методичні рекомендації МОН України щодо управління дослідницькими даними (готуються до обговорення та схвалення найближчим часом)

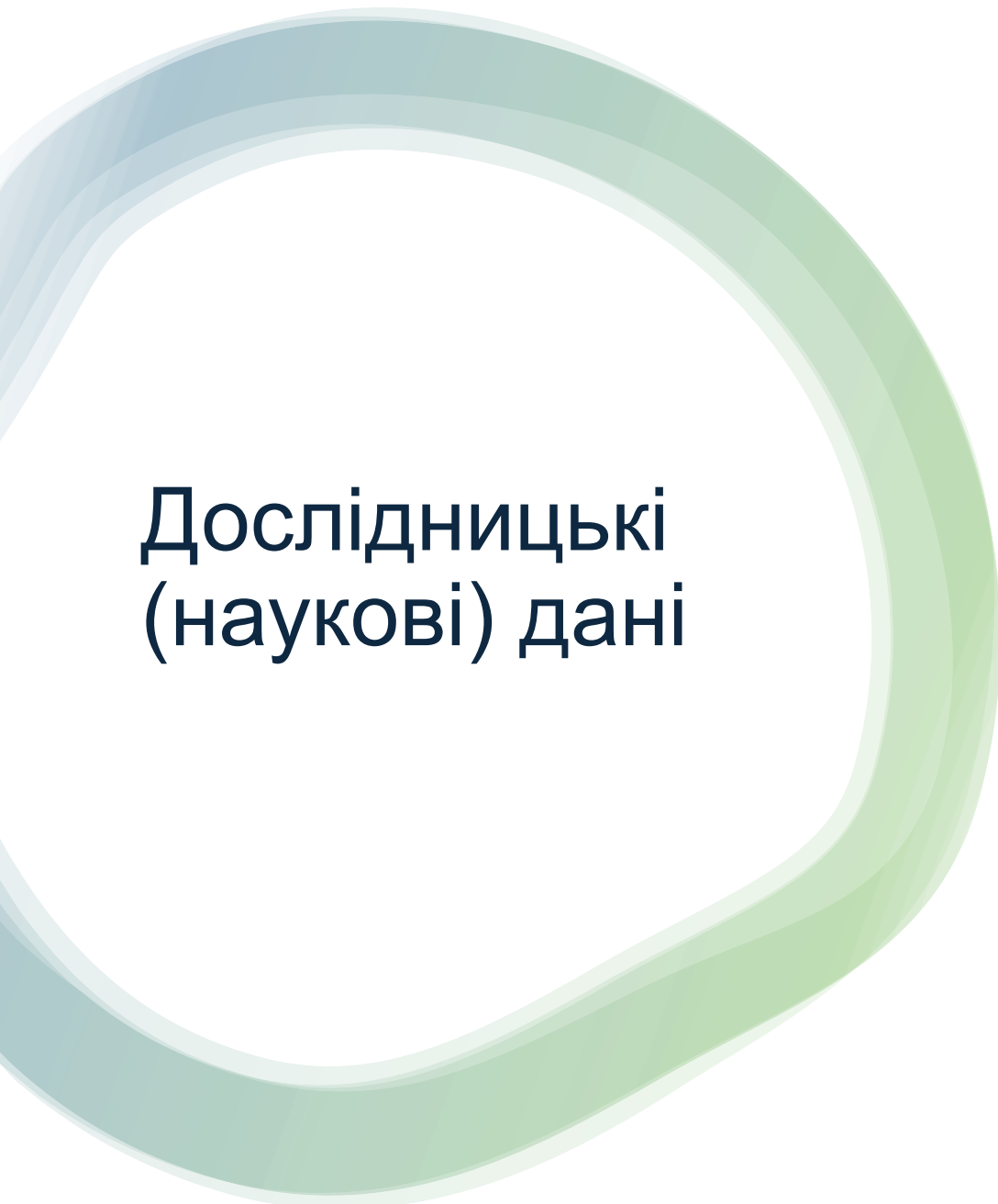
Проведення наукової діяльності та її оцінювання за новими критеріями, враховуючі основні принципи відкритої науки

Р12 – Кількість опублікованих наборів дослідницьких (наукових) даних, зокрема FAIR даних

з обговорень:

- Що таке FAIR-дані? А дослідницькі дані? А анонімізовані дані?
- Де вони можуть бути опубліковані? Чи все, що завантажено в ZENODO є FAIR-даними?
- В яких форматах? За якими стандартами?
- Чи є стандарти для метаданих для даних?
- Чи є в Україні хоч один РЕПОЗИТАРІЙ ДАНИХ?
- Що таке план управління даними?
- **ХТО ЦЕ ВСЕ БУДЕ РОБИТИ?**

Дослідницькі (наукові) дані

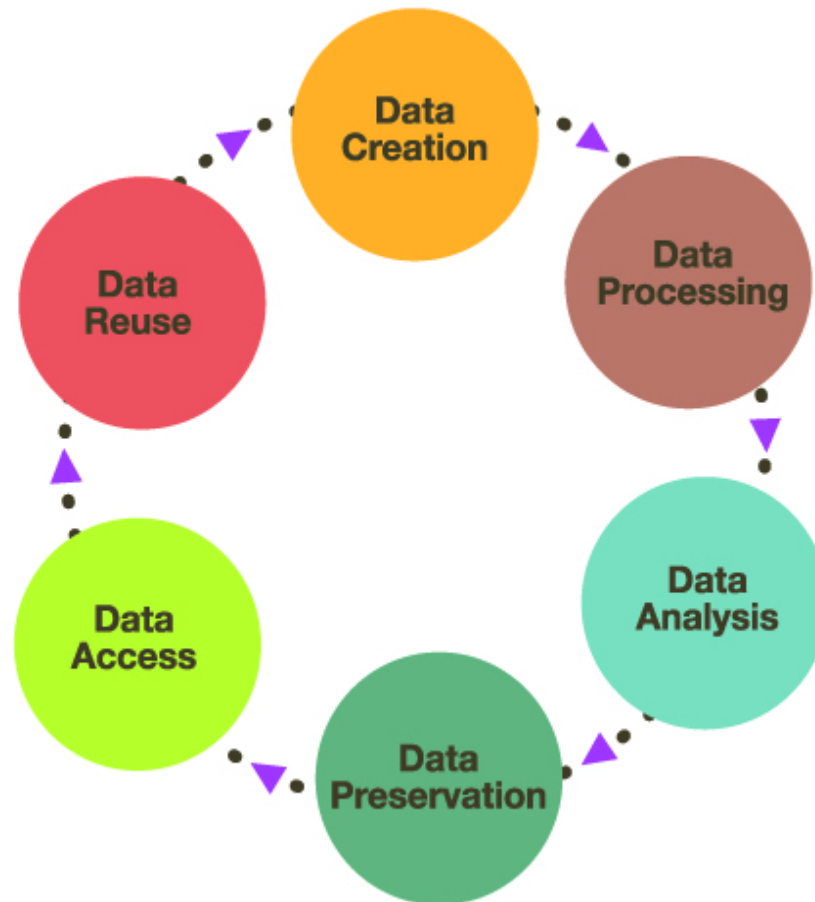
«Дані, або метадані, зібрані та (або) одержані в процесі фундаментальних та прикладних наукових досліджень, які, зокрема, використовуються для підтвердження таких досліджень та отриманих наукових результатів»

(Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених» (06.11.2023))

ЧИ ЦЕ БУДЕ
БІБЛІОТЕКА?

«Університетам та науковим
інститутам
РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ ВИЗНАЧИТИ
ВІДПОВІДНУ СТРУКТУРУ ЧИ
СТРУКТУРИ,
які відповідатимуть за належне
управління науковими
(дослідницькими) даними»

Цифрове кураторство (Digital curation) чи управління дослідницькими даними (Research Data Management)?

Цифрове кураторство

- відбір, збір, підтримка, збереження та архівування цифрових активів (Higgins, 2008).
- «Цифрове кураторство пов'язане з активним управлінням даними до тих пір, поки вони становлять науковий, науковий, дослідницький та/або адміністративний інтерес, з метою підтримки відтворюваності результатів, повторного використання та додавання цінності для даних, управління ними з моменту їх створення до моменту, коли буде визначено, що вони не є корисними, та забезпечення їх довгострокової доступності та збереження, автентичності та цілісності» (Британський Центр цифрового кураторства DCC, 2017).
- Успішне управління даними, або цифрове кураторство у широкому розумінні означає **підтримку та управління на всіх етапах життєвого циклу цифрових даних (від їх створення, відбору, збереження, зберігання, забезпечення довготривалого та надійного доступу та організації багаторазового використання), а також набуття цифровою інформацією доданої цінності для поточних та майбутніх використань** (Ярошенко & Сербін, 2023).

До історії

- вперше у 2001 р. на семінарі «Цифрове кураторство: цифрові архіви, бібліотеки та е-наука», який було проведено в Лондоні 19 жовтня 2001 р., де, зокрема, було засвідчено важливість міжгалузевого діалогу між бібліотекарями та науковцями, відзначаючи, що така спільна праця означає не лише збереження чи підтримку цифрових колекцій, але й певною мірою отримання доданої цінності через управління даними для майбутнього їх повторного використання (Beagrie & Pothen, 2001).
- У 2002 році Об'єднаний комітет з інформаційних систем Великобританії скликав робочу групу з контролю за цифровими даними «для обговорення можливостей і потенційних переваг стратегічного підходу до збереження та повторного використання первинних дослідницьких даних» (Digital Curation Task Force, 2003). Ця група визначила функції цифрового кураторства, які полягають не лише в збереженні даних, але й у відкритті та організації доступу до них, плануванні та управлінні даними не лише впродовж терміну дослідження, але й надалі для майбутніх повторних використань.
- RDA Альянс

Цифрове кураторство дослідницькими даними

- Управління даними захищає автентичність і цілісність даних, забезпечує їх від цифрового старіння; підвищує достовірність, надійність і відтворюваність результатів досліджень; полегшує їх інтерпретацію і повторне використання; забезпечує можливості підтвердження, розвитку і вдосконалення результатів дослідження.
- Відповідає поточним вимогам більшості організацій чи фондів, що фінансують дослідження (така вимога з'явилась і в українському законодавстві, щоправда поки лише для наукових проєктів, що виконуються коштом державного бюджету).

Цифрове кураторство

- Відповідальне цифрове кураторство має вирішальне значення для забезпечення тривалого використання, доступності та збереження даних на принципах FAIR, які гарантують, що дані та інші цифрові активи досліджень залишаються придатними для пошуку, доступу, є сумісними та багаторазовими для можливого використання та відтворення).
- Цифрове кураторство передбачає якісне створення метаданих, міграцію форматів, резервне копіювання та відновлення даних, організацію безпеки, механізмів доступу.

Бібліотекар даних?

- Управління даними чи цифрове кураторство швидко стає в світі окремою дисципліною та професією (Data Curator, Data Steward, Data Librarian, Data Scientist, Data Engineer, Data Policy Officer тощо).
- В багатьох бібліотеках світу вже працюють бібліотекарі даних (чи стюарди даних), створені відповідні служби та сервіси (управління даними досліджень, репозитарії публікацій та даних, сприяння публікаційній активності та відповідній наукометричній аналітиці, створення дослідницьких профілів (інституції, кафедри, окремого дослідника), питання інтелектуальної власності, консультації та тренінги з зазначених тем.
- Центри цифрового кураторства нині є чи не у всіх провідних університетах світу, досить часто якраз **в структурі університетської бібліотеки.**

About

News

Events

Services

Guidance

Research

Publications

FAQ

Information for

What are you looking for?

Search

DMPonline

Create data management plans with DMPonline

2025 International Digital Curation Conference

17-19 February 2025
The Hague, the Netherlands

Organised by
DCC

#IDCC25

19th International Digital Curation

IDCC25 Call for submissions open

Digital Curation Centre

The [Digital Curation Centre](#) (DCC) is a national service providing advice about the whole research data life cycle.

[Visit DCC website](#)

Resources provided by the DCC include:

- [Data Management Plans](#) – guidance including a checklist and examples
- [Overview of Funders' Data Policies](#)
- [How to Appraise and Select Research Data for Curation](#)
- [Five Steps to Decide What Data to Keep](#)
- [Where to Keep Research Data](#)
- [How to License Research Data](#)
- [Disciplinary Metadata Standards](#)

View other items in these categories:

Data management activity: [Data management planning](#), [Metadata and documentation](#), [Reusing data](#), [Rights and licensing](#), [Data preservation and archiving](#), [Data sharing](#)

Type of resource: [Advice and information](#)

Resource provider: [External](#)

Research Data Oxford is a cross-departmental group providing support for all aspects of research data management, and developing and delivering RDM infrastructure and services.

[Contact us](#)
[Copyright](#)
[Picture credits](#)
[Accessibility statement](#)
[Privacy statement](#)
[Cookies](#)

[California Digital Library](#) > [Services and Projects](#) > [University of California Curation Center \(UC3\)](#)

University of California Curation Center (UC3)
About UC3
DMP Tool
Dryad
Electronic Thesis Deposit Service
EZID
Merritt
Publications, Presentations and Webinars
Contact the UC Curation Center

University of California Curation Center (UC3)

The University of California Curation Center (UC3) helps researchers and the UC libraries manage, preserve, and provide access to their important digital assets.

UC Curation Center Services

DMPTool helps researchers create and manage data management plans.

CDL and the 10 UC campuses are institutional members of Dryad, a self-service data publication platform for researchers to describe, upload, and share their research data.

EZID (easy-eye-dee) makes it easy to create and manage long-term, globally unique identifiers for your data and sources, ensuring their future discoverability.

Recent Posts

[Merritt Digital Preservation Repository – August 2024](#)

[Merritt Digital Preservation Repository – July 2024](#)

[Merritt Digital Preservation Repository – June 2024](#)

[More Posts...](#)

Related Groups and Committees

[Digital Curation CKG](#)

[Office of Scholarly Communication](#)

Contact

[Contact UC3](#)

Getting Started

Planning

[Data Management Plans](#)[SciENCv](#)[ORCID](#)[Guides for Good Data Management](#)[Data Curation](#)[Data Ownership](#)[Large Data Resources](#)

Data Acquisition

[Data Use Agreements](#)[Human Subjects](#)[Finding Datasets](#)[Non-Human Animal Subjects](#)[Data Security](#)

Data Curation

Planning what to keep (and share)

In some ways, sharing data is the natural counterpart to a much older tradition of writing up a description of a project and a summary of its outcome(s) and sharing it, e.g. via a journal publication. In fact, publishing your data in the right repository can have an analogous outcome to publishing a paper in the right outlet: People find your work, cite it, and build on it to make new discoveries.

Preserving your data, including by publishing it in a repository, is done at the completion of a project, but it's good to start planning earlier than that. Things to consider when developing a plan for publishing your data include:

- What data and documentation do you need to keep?
- What are the funder or journal requirements?
- How long does the data need to be preserved?
- Who is responsible for the data at the end of the project?
- Is there sufficient documentation that anyone can use your data

Contents

[Planning what to keep \(and share\)](#)[Not sure what data to share?](#)

Role of Libraries in Data Curation

Academic libraries are increasingly expected to play a role in data curation, supporting the requirements of both the university and its researchers. Since there is seldom additional funding for this additional activity, we are involved in a variety of projects to explore low-barrier, meaningful ways in which libraries can begin to manage research datasets.

Current Projects

- Building a data management program -- explicating basic provision of data curation services
- Funding strategies for data curation -- exploring strategies for sustaining data curation services

This work is enabled by the assistance of the various working groups listed below.

Outputs

- [Building Blocks: Laying the Foundation for a Research Data Management Program](#)
- [If You Build It, Will They Fund? Making Research Data Management Sustainable](#)

[Research Collections and Support](#)

Lead

[Rebecca Bryant](#)

Team Members

[Ixchel Faniel](#)

[Brian Lavoie](#)

Ricky Erway

[Send us your ideas](#)

PROGRAMS

Master of Library and Information Science -

- Program Learning Outcomes
- Program Performance +
- Student Experience +
- Your Career +
- Admissions Requirements
- Fees +
- How to Apply +
- Academics +

Career Pathways -

- Academic Librarianship
- Archives and Preservation
- Data Science
- Digital Curation**
- Digital Services
- Emerging Technologies
- Information Intermediation
- Information Organization
- Leadership and Management
- Public Librarianship

Digital Curation – MLIS Career Pathway

Digital curation is defined as the selection, collection, maintenance, preservation, and archiving of digital assets.

Digital curation originally referred to the process of establishing and developing trusted digital repositories for research data that can be used by current and future scientists, historians, and scholars. But business enterprises also utilize digital curation to preserve, share, and add value to their digital data and objects in order to improve their operational and strategic processes. Successful digital curation ensures digital objects remain understandable, accessible, usable and safe over time and beyond the limits of technical obsolescence.

The unprecedented expansion of the digital universe requires the expertise of professionals with skills and knowledge to provide long-term stewardship of digital assets.

Employment Opportunities +

Core Theory and Knowledge +

MLIS Requirements +

Ask an advisor

[Live Chat with a Student Services Team Member](#)

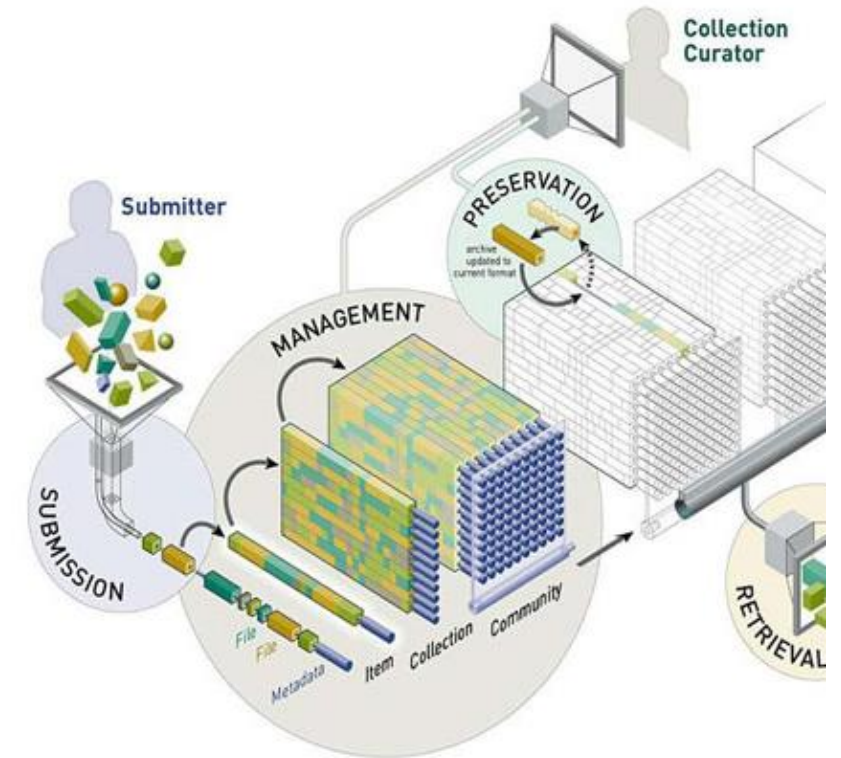
Find an MLIS Pathway Advisor

Top 3 Research Data Services

---

1. Data Deposit
2. Data management planning
3. Data management

Top 3 Delivery Methods

---

1. Consultation 56%
2. Education 44%
3. Collaboration 28%

Top Librarian Benefits

- **36%** learning new things
- **33%** library remaining relevant
- **31%** work is interesting, enjoyable, rewarding
- **28%** building relationships with researchers

Top Librarian Challenges

- **33%** lack of resources
- **28%** lack of time
- **28%** uncertain data storage plans
- **25%** not seen as the go-to
- **22%** unfamiliar/diverse inquires

НТБ ім.Денисенка НТТУ «КПІ»

БІБЛІОТЕКА
КПІ

Навчання	Дослідження	Ресурси	Послуги	Анонси	Новини	Відкрита наука	Організація даних
Відкрита наука	Про управління дослідницькими даними	Відкриті дослідницькі дані	Цикл управління дослідницькими даними	Пошук наборів відкритих даних	План управління дослідницькими даними	Організація даних	
Зберігання та обмін дослідницькими даними	Архівування дослідницьких даних	Повторне використання дослідницьких даних					

ПРО НАС

Центр Наукометрії та Цифрової Підтримки Досліджень НаУКМА

Метою діяльності Центру є проведення досліджень в галузях:

наукової комунікації

відкритого доступу

наукометрії

відкритої науки

бібліометрії

поширення досліджень НаУКМА

Ми прагнемо збільшити вплив досліджень, що виконуються в НаУКМА через:

Центр наукометрії та цифрової підтримки досліджень
НаУКМА

Ужгородський НУ

Наукову бібліотеку ДВНЗ «УжНУ» та [Положенням про Центр наукометрії та інформаційної підтримки досліджень НБ ДВНЗ «УжНУ»](#).

Основні напрями діяльності Центру:

- виконання наукових проектів в галузі наукової комунікації, відкритого доступу, наукометрії та бібліометрії;
- аналітична діяльність з моніторингу та аналізу публікаційної активності науковців та співробітників ДВНЗ «УжНУ», цифровий супровід досліджень, що виконуються;
- управління даними досліджень (організація даних на всіх етапах дослідницького циклу, включно з розповсюдженням та архівуванням результатів досліджень);
- надання консультацій, підготовка тренінгів, презентацій, методичних матеріалів із загальних питань наукометрії та використання наукометричних інструментів у процесі наукових досліджень та формування програми розвитку науково-дослідної роботи установи;
- навчання та консультування з практичних питань використання наукометрії в управлінні науковими дослідженнями;
- навчання та консультування роботі з Web of Science, Scopus, Google Scholar, ORCID тощо;
- підтримка сайту Наукової бібліотеки ДВНЗ «УжНУ», розробка та впровадження серії онлайн-тренінгів;
- проведення національних та міжнародних науково-практичних конференцій та семінарів, круглих столів, лекцій та публічних дискусій.

Структура центру:

- відділ наукометричного аналізу;
- відділ організації бібліотечно-інформаційного сервісу;
- відділ інформаційних технологій і комп'ютерного забезпечення

NOSC-UA Hub

Virtual Center for Digital Science and Innovation

Search

Головна

Сервіси цифрової науки ▾

Новини

Центр цифрових інновацій ▾

Про нас

Європейська Хмара
Відкритої Науки (EOSC) >

Європейська грід
інфраструктура

Український національний
грід

Біологія >

Екологія >

Фізика високих енергій >

- ✓ **«У нас немає часу»**
- ✓ **«Ми не маємо ресурсів»**
- ✓ **«Це не справа бібліотеки»**
- ✓ **«У нас немає попиту на цю послугу»**
- ✓ **«Ми не володіємо цими знаннями»**
- ✓ **«Ми не маємо коштів на інфраструктуру»**
- ✓ **«Дослідники не бачать в бібліотеці партнера»**

WHICH GAME FIRST

OR THE

«Не можна переплисти річку, просто стоячи та дивлячись на воду»

©Leo Buscaglia

-
- Бібліотека може пропонувати дослідникам університету ефективні практики цифрового кураторства!
  - З чого почати? Які ризики? Які ресурси потрібні?

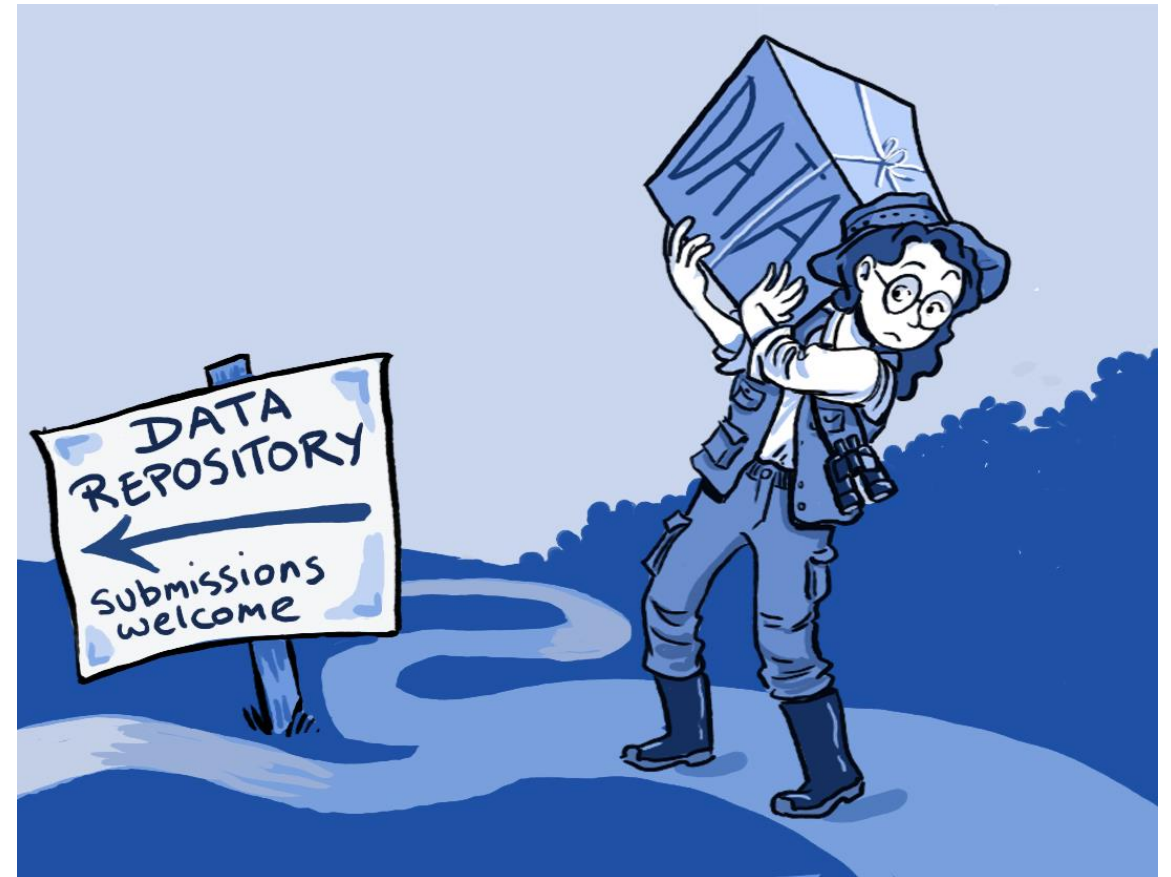
Управління ЖИТТЄВИМ ЦИКЛОМ даних

- Участь в дослідницькій групі або допомога дослідникам у плануванні, організації, зберіганні та публікації наукових даних
- Створення **плану управління даними**
- Рекомендації щодо структурування, документування та організації даних для забезпечення їх довгострокової доступності

DATA MANAGEMENT PLAN

GENERAL	ETHICS	DOCUMENTATION	STORING	ACCESSIBILITY	RESPONSIBILITY
<p>WHERE DOES YOUR DATA COME FROM ?</p> <p>HOW DO YOU ENSURE THE QUALITY OF DATA?</p>	<p>WHO OWNS YOUR DATA?</p> <p>DO YOU PROCESS PERSONAL OR SENSITIVE DATA?</p>	<p>HOW DO YOU DOCUMENT DATA SO THAT OTHERS CAN UNDERSTAND THE DATA?</p>	<p>WHERE WILL YOU STORE AND BACK UP DATA?</p> <p>WHO WILL BE RESPONSIBLE FOR CONTROLLING ACCESS?</p>	<p>WHAT HAPPENS TO THE DATA AT THE END OF THE PROJECT?</p> <p>WILL YOU DEPOSIT OR DISPOSE THE DATA?</p> <p>CAN YOU ARCHIVE PART OF THE DATA?</p>	<p>WHO WILL BE RESPONSIBLE FOR DATA MANAGEMENT?</p> <p>WHAT RESOURCES WILL BE REQUIRED?</p>

ЗБЕРІГАННЯ ДАНИХ В ІНСТИТУЦІЙНОМУ РЕПОЗИТАРІЇ ДАНИХ

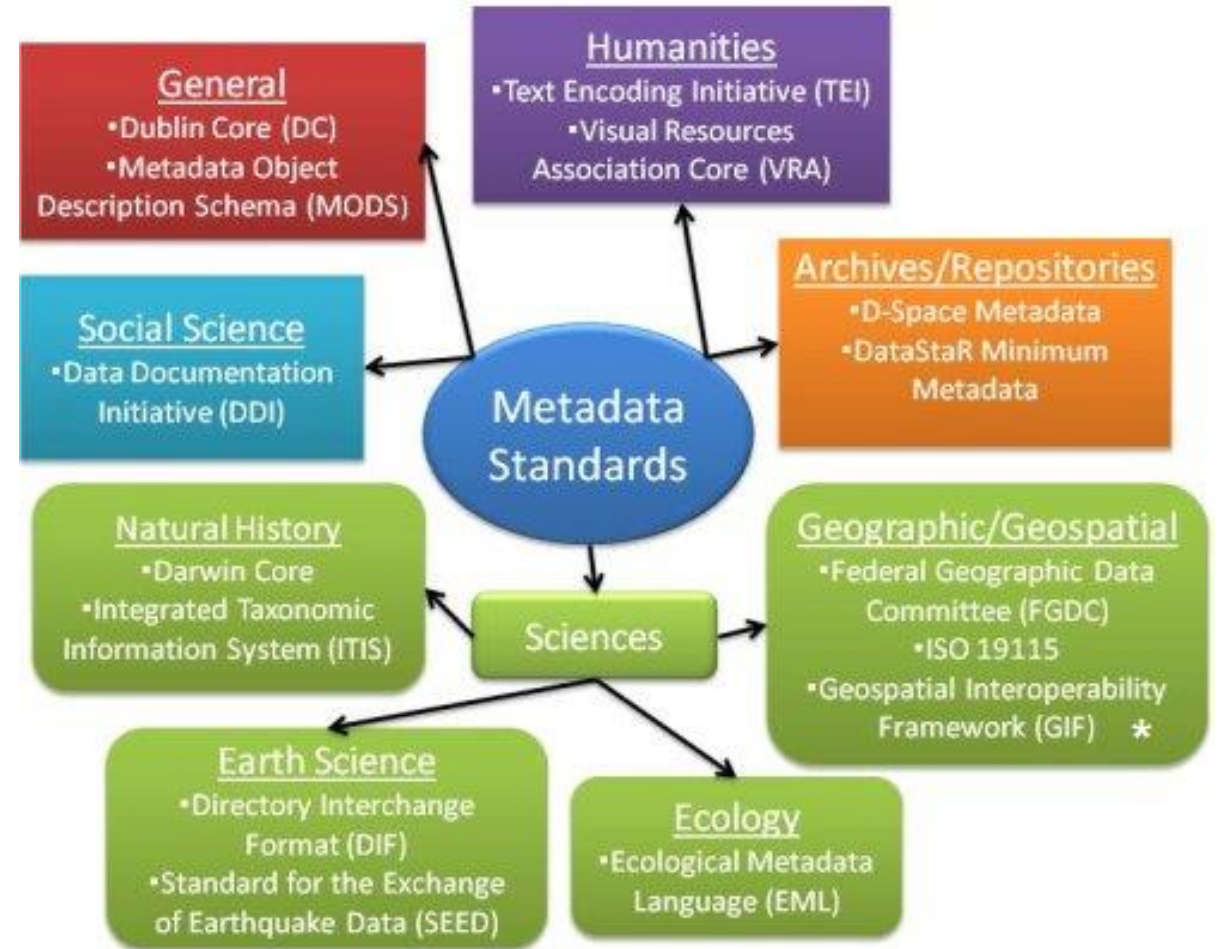
Репозитарій даних

- Створення та підтримка інституційних репозитаріїв даних
- Інтеграція репозитаріїв з іншими платформами (наприклад, репозитаріями публікацій чи навіть електронними каталогами, або ж з застосунками пошуку, візуалізації та аналітики даних тощо). Удосконалення функціональності, зручності користування та інтероперабельності таких репозитаріїв.
- Розміщення даних в міжнародних та міждисциплінарних репозитаріях.

Метадані

- Створення метаданих для даних.
- Детальні метадані, які описують зміст, структуру, контекст і умови використання дослідницьких даних - є ключовим компонентом для забезпечення довгострокової доступності та можливості повторного використання даних.

КОНСУЛЬТУВАННЯ ДОСЛІДНИКІВ

- щодо відповідних стандартів збереження та управління життєвим циклом даних.
- щодо авторських прав, зокрема, ліцензій Creative Commons та інших питань, пов'язаних з відкритим доступом та відкритими даними.

Навчання користувачів

Навчання та консультації користувачів – студентів, аспірантів, дослідників, адміністраторів університету - щодо кращих практик управління даними, дотримання політик відкритості та збереження, сервіси та застосунки цифрової науки для різних етапів життєвого циклу дослідження (не лише поширення результатів через публікації).

Роль університетських бібліотек у цифровому кураторстві

Участь у створенні та підтримці інституційних репозитаріїв даних

Забезпечення довгострокової доступності дослідницьких даних

Повторне використання дослідницьких даних

Консультавання користувачів

Відповідні стандарти збереження

Управління життєвим циклом даних

Розробка та впровадження політик управління даними

Рівень університету

Ефективне цифрове кураторство

Навчання та консультації користувачів

Кращі практики управління даними

Дотримання політик відкритості та збереження

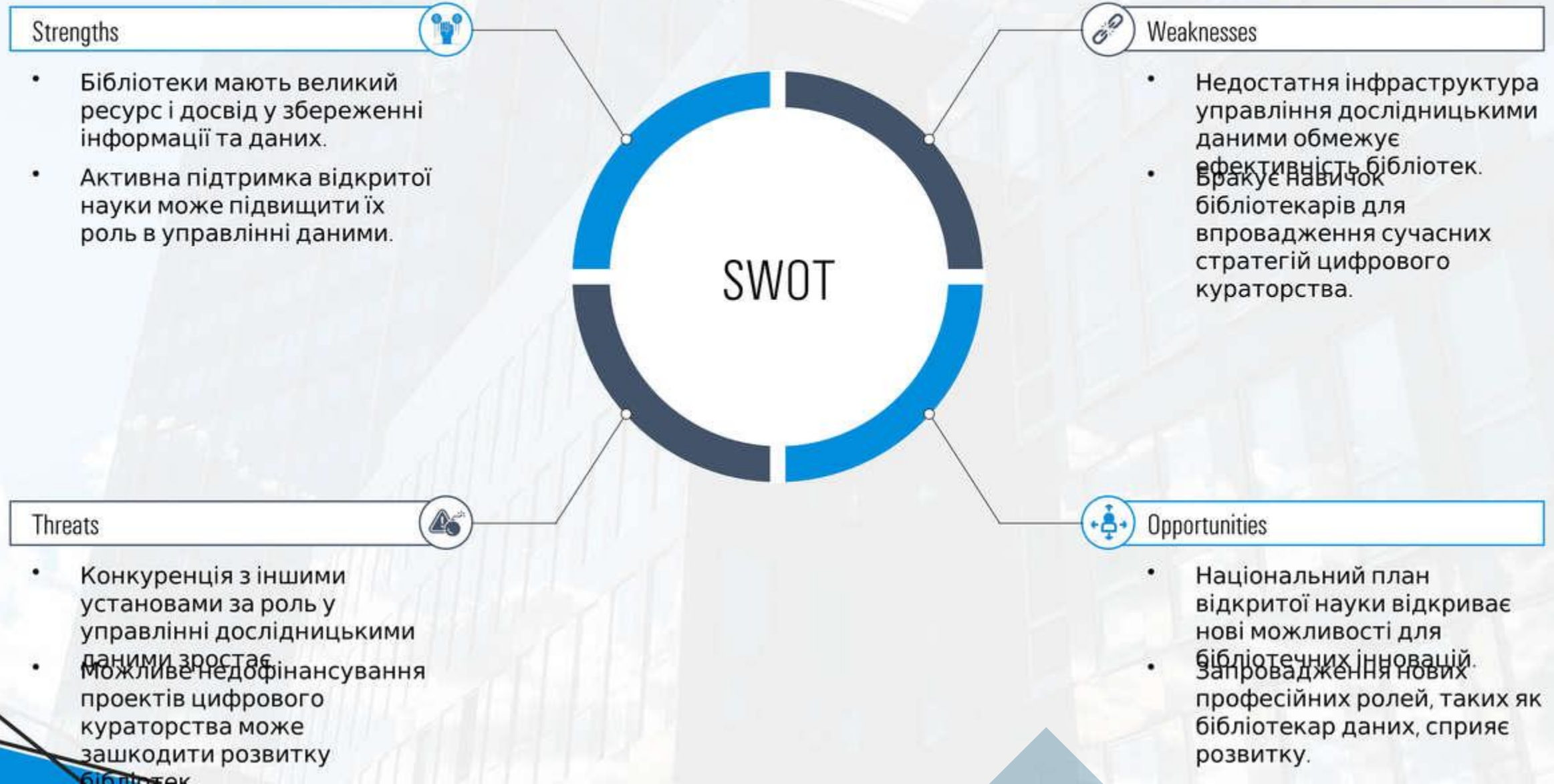
Активна участь у розвитку інфраструктури та сервісів

Підтримка управління даними

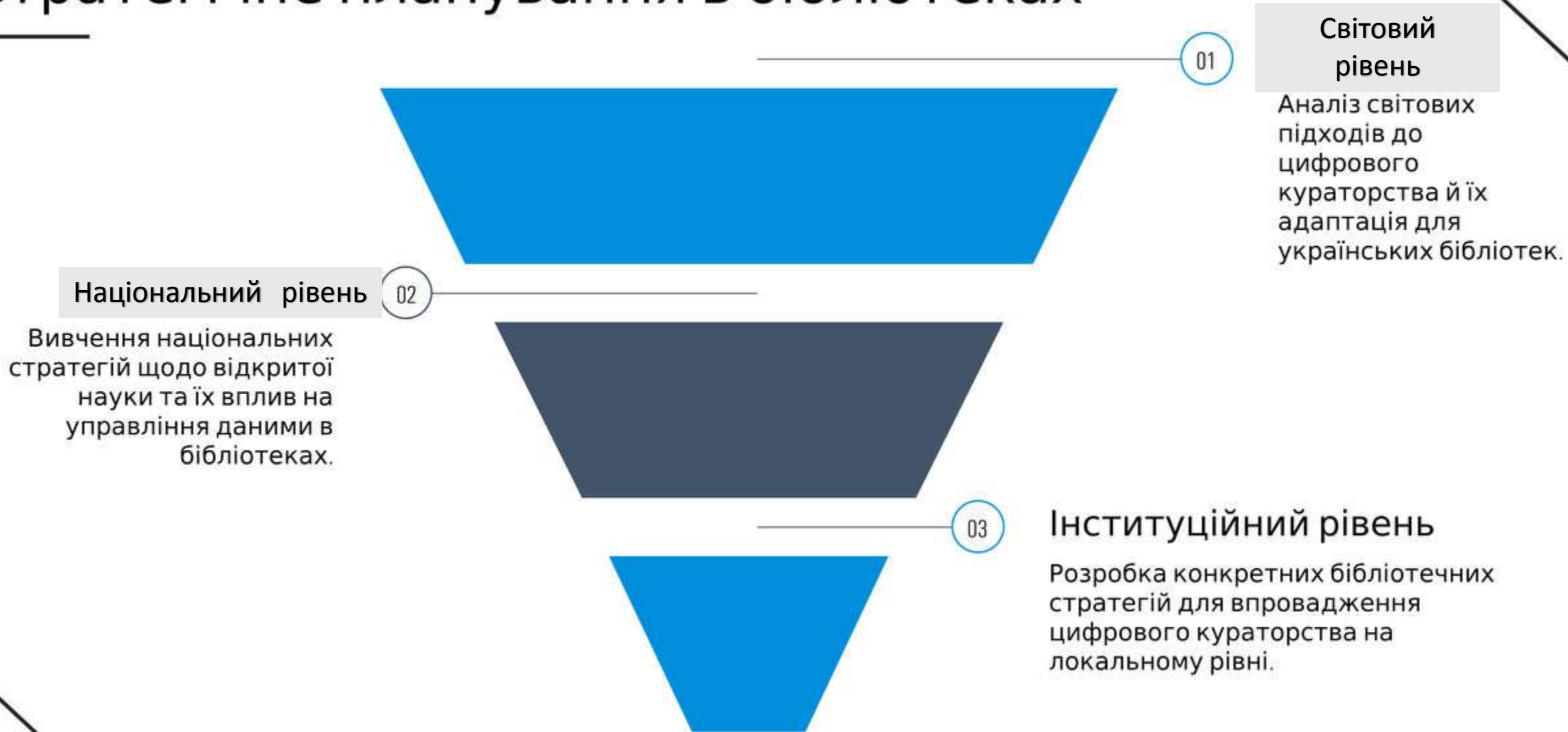
Цифрове кураторство

Виклики цифрового кураторства в Україні

Стратегічне планування в бібліотеках

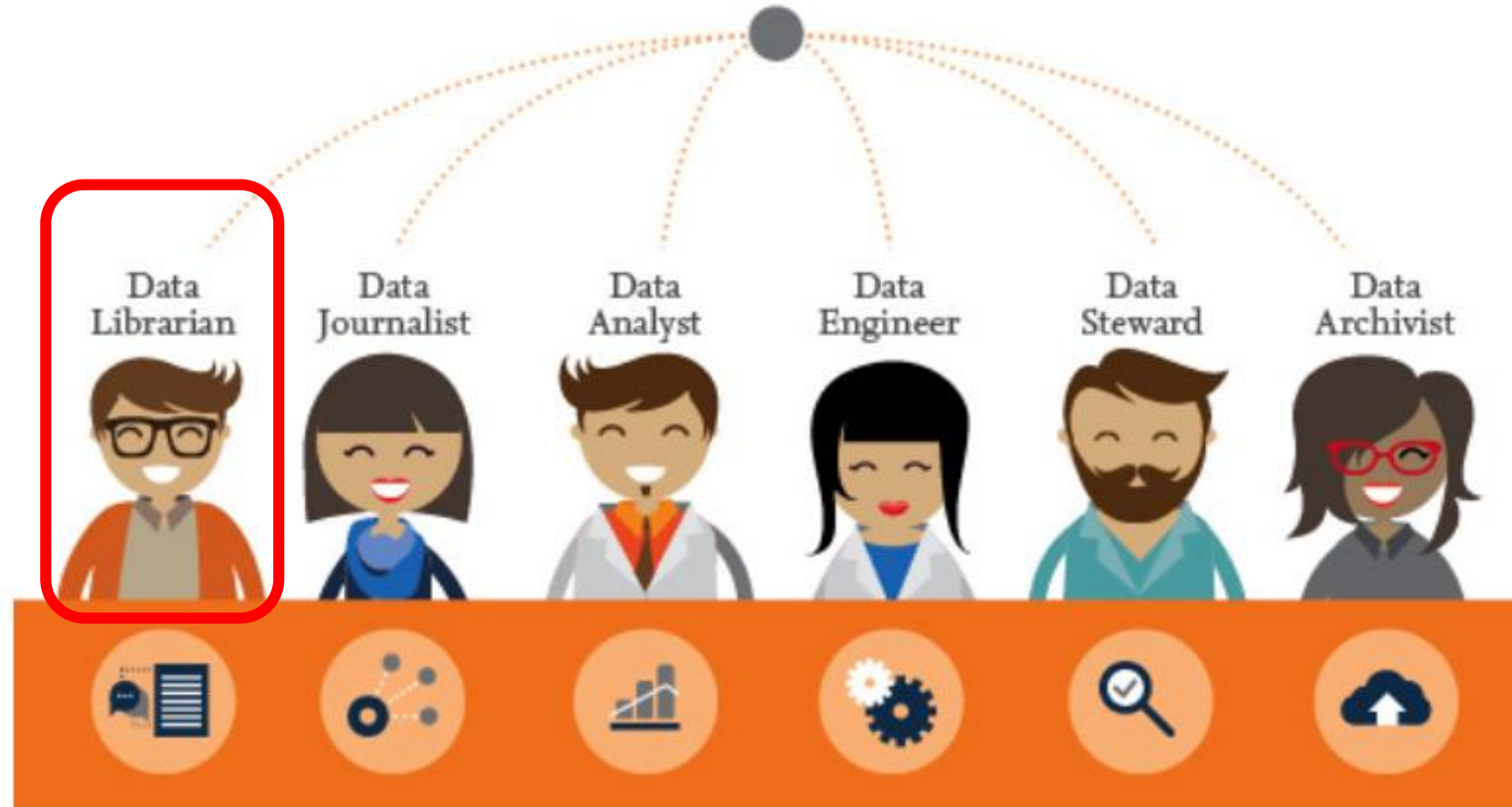

A photograph of a stone path leading through a river. The path is made of large, rectangular stones and leads from the foreground towards the background, crossing the river. The water is clear and reflects the sky. The text "Наступні кроки ..." is overlaid on the left side of the image.

Наступні кроки ...

- Розкажіть в університеті про практичні та ефективні підходи до управління даними
- Ініціюйте розробку та впровадження інституційної політики щодо відкритої науки та управління даними досліджень
- Визначте партнерів – «адвокатів» бібліотеки з кола дослідників та університетських підрозділів
- «Включайте» бібліотек у формування університетської стратегії дослідницької роботи та управління даними, враховуючи потреби спільноти, інфраструктуру, ресурси та досвід

DATA SCIENCE ROLES

Lyon, L. Learning about research data in the lab at the Pitt iSchool.

<https://libraryconnect.elsevier.com/articles/learning-about-research-data-lab-pitt-ischool>

ROLES

Змусити дослідників перестати думати про бібліотеки лише як місце з книгами.

Управління даними, збереження даних, доступ до даних – цифрове кураторство – має стати невід’ємною функцією бібліотек

ДЯКУЮ!

УСПІХІВ!

yaroshenko@ukma.edu.ua